

Alþingi - Sjávarútvegs- og landbúnaðarnefnd
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

UMHVERFISSTOFNUN

Reykjavík, 6. júlí 2009
Tilvísun: UST20090600145/sá

Umsögn - Frumvarp til laga um hvali, 137. löggjafarþing, 112 mál.

Með bréfi, dags. 26. júní 2009, sendi sjávarútvegs- og landbúnaðarnefnd Alþingis Umhverfisstofnun til umsagnar frumvarp til laga um hvali, 112. mál.

Í 1. gr. frumvarpsins segir að markmið laganna sé að stuðla að verndun hvala samhliða hagkvæmri og sjálfbærri nýtingu hvalastofna. Ekki eru þó í frumvarpinu efnisákvæði um vernd hvala svo sem um verndarstöðu né skilgreining á verndun. Til samanburðar má nefna að í lögum um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum, nr. 64/1994 er tekið fram að villt dýr, þar með talin þau sem koma reglulega eða kunna að berast til landsins, séu friðuð nema annað sé tekið fram í lögnum sbr. 6. gr. laganna. Þar með er kveðið á um verndarstöðu viðkomandi tegunda. Friðun er ennfremur skilgreind og er samkvæmt lögnum bann við veiðum og öðrum aðgerðum sem geta aukið vanhöld eða dregið úr viðkomu dýra af tiltekinni tegund. Þegar rætt er um friðun tekur hún einnig til eggja og hreiðra þeirra fugla sem njóta algerrar eða tímabundinnar friðunar sbr. 1. gr. laganna. Samkvæmt 2. mgr. 2. gr. laga um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum, nr. 64/1994, taka á kvæði þeirra laga hvorki til hvala né sela þar sem um þær tegundir gilda sérstök lög. Ekki er í frumvarpinu gert ráð fyrir að breyting verði á þessu. Umhverfisstofnun gerir ekki athugasemdir við að fjallað verði áfram um hvali í sérstökum lögum en telur rétt að markmið um verndun verði nánar útfærð.

Í 3. gr. mætti bæta við að meðferð úrgangs frá vinnslu hvalkjöts far lögum og reglum um meðhöndlun úrgangs.

Ekki eru í frumvarpinu skilgreiningar á lykilhugtökum s.s. „veiðar“ og „föngun“ sbr. 4. gr. Að mati stofnunarinnar þyrfti að bæta úr þessu þar sem reikna má að á þessi hugtök reyni. Stofnunin telur ekki nægilegt að fram komi skilgreiningar á lykilhugtökum í athugasemdum.

Í 1. mgr. 4. gr. frumvarpsins segir að allar veiðar á hval séu bannaðar án sérstaks leyfis Fiskistofnu. Veiðar á smáhvölum skulu þó aðeins háðar leyfi Fiskistofnu að þær séu stundaðar í atvinnuskyni. Með því að tekið er fram að veiðar á smáhvölum skuli ekki háðar leyfi nema þær séu stundaðar í atvinnustigi virðist dregið úr vernd þar sem í 1. gr. gildandi laga um hvalveiðar, nr. 26/1949, segir að rétt til að stunda hvalveiðar í fiskveiðilandhelgi Íslands, hafi

Þeir einir, er fengið hafa til þess leyfi sjávarútvegsráðuneytisins. Í athugasemdum með 4. gr. segir hins vegar að veiðar á smáhvölum hafi ekki verið háðar sérstökum leyfum. Þarna er nokkur óskýrleiki sem bæta þyrfti úr.

Í 2. mgr. 7. gr. segir að ráðherra setji ítarlegar reglur um veiðiútbúnað og veiðiaðferðir við veiðar á einstökum hvalategundum og skuli þær reglur aldrei ganga skemur en reglur sem settar hafa verið í alþjóðlegum samþykktum um það efni, enda sé Ísland aðili að þeim. Umhverfisstofnun telur rétt að útfærðar verði reglur um veiðiútbúnað og veiðiaðferðir inn í frumvarpstextann. Til samanburðar má geta þess að í 9. gr. laga um vernd, friðun og veiðar á villtum fuglum og villtum spendýrum, nr. 64/1994 eru ítarlegar reglur um veiðitæki og annan útbúnað við veiðar.

Í lokamálslið 7. gr. frumvarpsins segir að þá skuli ávallt vera í áhöfn á hverju veiðiskipi a.m.k. einn aðili sem reynslu hefur af veiðum á þeirri hvalategund sem veiðar eru stundaðar á. Umhverfisstofnun telur að útfæra þurfi nánar kröfur um reynslu áhafnarmedlima.

Í 8. gr. segir í auglýsingu Fiskistofu skuli koma fram að upplýsingar m.a. um þátttöku í viðurkenndu námskeiði í meðferð skutulbyssa og sprengiskutla og í aflífunaraðferðum við hvalveiðar. Að mati Umhverfisstofnunar þyrfti að kveða nánar á um hvaða kröfur eru gerðar til slíks námskeiðs, hverjum bæri að halda slíkt námskeið og gjaldtökuheimild ef gert er ráð fyrir að námskeiðið verði á vegum opinberrar stofnunar.

Umhverfisstofnun bendir á að samkvæmt lögum um dýravernd, nr. 15/1994, taka þau lög til allra dýra, en þó einkum til þeirra sem eru í vörslu eða umsjón manna sbr. 1. gr. laganna. Hvalir eru þannig ekki undanskildir lögum um dýravernd. Í 14. gr. laganna segir m.a. að dýr skuli aflífuð með skjótum og sársaukalausum hætti og eftir því sem unnt er án þess að önnur dýr verði þess vör. Dæmi eru einnig um að hvalir lendi í nótt fiskiskipa. Kveða þyrfti á um með hvaða aðferðum heimilt er að bregðast við því. Þar sem áhersla er lögð á dýr í umsjá manna í lögum um dýravernd sbr. 1. gr. þeirra laga en síður á villt dýr hefði verið ástæða til að kveða sérstaklega á um dýravernd eða dýravelferð hvalategunda í frumvarpi til laga um hvali.

Virðingarfyllst

Sigrún Agústs dóttir

